

K e r t o m u s

Englantiin tekemästani opintomatkasta Huhti-Syysk. 1933.

Ilmoittauduttuani Mr. Caron'ille Midland Bank Ltd' Overseas Branch'issa vei Mr. Locking pääkonttorin Staff Superintendents Offices'ta minut Leadenhall Street Branch'iin ja tuli minun toistaiseksi opiskella tässä haarakonttorissa.

Alussa ei minulle annettu mitään varsinaista tehtävää, vaan käskettiin ainoastaan katselemaan ympärilleni ja seuraamaan töitä mieleni mukaan. Tein niin ja missä en voinut seurata pyysin virkailijoi- ta selittämään asioita, minkä he hyvin ystävällisesti ja kärsivälli- sesti, ottaen huomioon englanninkielentaitoni silloin vielä hyvin al- keellisen asteen, tekivätkin. Parin viikon kuluttua en kuitenkaan e- nään kestänyt tätä menoa, vaan pyysin kamreerilta jotakin kouraantuntu- vampaa työtä. Katsoin nimittäin että ainoastaan tekemällä seuraamiani töitä pääsisin niihin todella syventymään. Kamreeri oli samalla kannal- la ja rupeasi hyväntahtoisesti vähitellen antamaan minulle kaikenlais- ta tehtävää ja sitäpaitsi autoin missä voin. Tällä tavoin pääsinkin asioihin käsiksi ja tutustuin konttorin töihin aste asteelta, kunnes samoihin aikoihin kun opiskeluaikani pankissa alkuperäisen tarkoituk- sen mukaisesti oli kulunut umpeen sain itsenäisesti hoidettavakseni

- a) Kotimaiset diskonttaukset ja perittävät
- b) Ulkomaiset vekselit ja perittävät

jotapaitsi minun oli joka aamu vietävä edellisen päivän viennit "Day Book"ista General Ledger'iin ja päätettävä viimemainitun tilit kerran viikossa. Kuten tunnettua sain Johtokunnan suosiollisella luvalla jatkaa opintojani Englannissa ja sain täten olla tässä toimessa noin kaksi kuukautta aina siihen asti kunnes minulle suotiin 10 päivän kesäloma.

Siltä Lontooseen palattuani siirryin Midland Bankin pääkonttoriin, missä kolmen viikon aikana opiskelin seuraavissa osastoissa:

Town Clearing out

" " in

Metro " out

" " in

States

Daybook

Chief Accountant's office

Superintendents "

Käyn seuraavassa esittämään muistelmani englantilaisesta pankkiteknikasta sellaisena kuin minä pääsin siihen tutustumaan Midland Bankissa.

Jokainen haarakonttori toimii näennäisesti itsenäisenä pankkina ollen sillä oma kirjanpitoinsa sekä asiakkaihinsa että pääkonttoriin nähden. Viimemainittua varten pidetään nimittäin haarakonttorissa oma tili "Head Office A/c"

Tähän sisältyvät kaikki tilit käsittäen haarakonttorin

ja Pääkonttorin

" muiden haarakonttorien

" " Pankkien (käy aina pääkonttorin kautta)

väliset pankkitoimet.

Konttorissa on tätä "yleistiliä" varten eri "H.O. Ledger" sisältäen kaikki yllämainitut "alatilit". Tämä "Ledger" päätetään päivittäin ja sen Kredit- ja Debet loppusummat viedään "Head Office A/c" in kohdalle konttorin yleiseen "Day book" iin, joka sisältää kaikki konttorin pitämät tilit ja joka myöskin päätetään päivittäin. The Day Book siis vastaa meikäläistä kassajournaalia. Vasta tämän täsmättyä saavat virkamiehet jättää pankin.

Sekä rahamäärältään että työtaakaltaan suurinta osaa näytteli ainakin Leadenhall Street'in haarakonttorissa Juokseva tili eli Current A/c. Tämä johtui ehkä siitä, että se sijaitsi keskellä maailman vilkkainta ja mahtavinta liikemieskorttelia, missä tärkein toiminta oli välityskauppa. Tärkein asiakas oli maailmankuulu laivayhtiö the Dominion & Commonwealth Line Ltd.

Juoksevalle tilille hyvitettiin yleensä korko ainoastaan siinä tapauksessa, että tilinhaltija sitoutui pitämään määrättyä erää talletettuna tilillään. Jos saldo pysyi hyvin pienenä otettiin provisio ja ylitrasseerauksesta laskettiin luonnollisesti korkoa. Kirjanpito suoritettiin koneella siten, että panot ja otot vietiin kaksoiskortille, joka sopi erikoiseen kirjanpitokoneeseen. Tämä kone oli lasku- ja kirjoituskoneen yhdistelmä. Kerran kuussa lähetettiin kortin kaksoiskappale asiakkaalle tarkastettavaksi, mikäli hän ei itse käynyt pankissa sitä noutamassa. Korttijärjestelmään siirtyminen kävi kuitenkin hitaasti, koska vieläkin oli käytännössä suuri määrä vastakirjoja, n.s. passbooks, niitä asiakkaita varten, jotka eivät hyväksyneet uutta järjestelmää.

Koska maksut tilille suurimmaksi osaksi suoritettiin jättämällä muiden pankkien maksettavia shekkejä perittäväksi, paisui luon-

nollisesti clearingliikekin suunnattomasti. Shekit lajiteltiin neljään eri ryhmään riippuen siitä olivatko:

Town-shekkejä = "Clearing House" 'n jäsenpankkien määrätyn Town-alueen sisäpuolella olevien haarakonttoreiden maksettavia

Walks ja Metropolitan shekkejä = a) Metropolitan: Lontoossa Town-alueen ulkopuolella, olevien haarakonttoreiden maksettavia; b) Walks: Pankkien, jotka eivät ole "Clearing-House" 'n jäseniä, maksettavia.

Country shekkejä = Maaseudulla maksettavia

Branch " = Saman pankin muiden haarakonttoreiden maksettavia.

Tämän jälkeen lähetettiin ne erikseen niputettuina ja asianomaisia tilejä pääkonttorin H.O. Ledger'issa veloittamalla pääkonttoriin sieltä edelleen Clearing House'iin toimitettaviksi. Town-shekit lähetettiin kahdesti, muut kerran päivässä clearingiin.

Anto-lainaus oli tässä haarakonttorissa pienempi tekijä. Kirjanpitomenetelmä on tässä niinkuin useissa muissakin tapauksissa merkillepantava monimutkaisuutensa takia.

Lainan tultua hyväksytyksi sitä ei voitu suoraan Lainatililtä nostaa vaan oli asiakkaan annettava pankille kirjallinen määräys siirtää hänen lainatililtään haluamansa erä juoksevalle tililleen, jonka jälkeen hänen vasta onnistui, asettamalla shekin tälle tilille, päästä rahoihin käsiksi eli lyhyesti

Debit Loan Account

Kredit Customer's Current A/c

ja lainaa takaisinmaksettaessa

Debit Customer's Current A/c

Kredit Loan A/c

taaskin asiakkaan kirjallisen määräyksen perusteella.

Tärkeimpiä tilejä clearingtilejä lukuunottamatta, "Head Office Ledger" 'issä oli Branch Advice A/c. Tämä tili vastasi meidän Konttorien tiliä, mutta menetelmä oli mutkallisempi.

Asiakkaan suorittaessa maksun toisessa haarakonttorissa pide-
tylle tilille hyvitetiin yllämainittua tiliä eli

Kredit H.O. Branch Adv. A/c.

Kassalappu sekä erikoinen pääkonttorin töitä helpoittava kortti lähe-
tettiin suoraan asianomaiselle haarakonttorille. Pääkonttoriin lähe-
tettiin päivittäin raportti kaikista suorituksista tälle tilille. A-
sianomaisessa haarakonttorissa tehtiin seuraava merkintä:

Debit H.O. Branch Adv. A/c.

Kredit Customer's Current A/c

ja lähetettiin kortti Branch Clearingissä pääkonttoriin. Vasta kortin
saavuttua Pääkonttoriin hyvitetiin haarakonttoria siellä. Tällä ta-
voin joutui pääkonttori pitämään konttorien rahaa parisen päivää hal-
lussaan. Tulen tuonnempana palaamaan tähän asiaan.

Yllämainittu kortti oli aivan uusi keksintö, joka otettiin
käytäntöön viime heinäkuussa minun juuri ollessani siellä. Kortin reuna
oli jaettu eri osiin kirjaimineen, numeroineen ja reikineen osoittaen
piiriä ja konttoria. Avaamalla määrättyjä reikiä saatiin piiri ja kont-
tori määrättyksi. Haarakonttoreissa ei ymmärretty tämän keksinnön etuja,
mutta pääkonttorissa satuin näkemään ne vaikkakaan en työskennellyt
Branch Adv. osastolla. Siellä piti näet lajitella kaikilta maan ääril-

tä tulleita kortteja, ja se tehtiin nyt sillä tavalla, että kortit koottiin mielin määrin pinoihin ja lävistämällä määrätty reikä pitkällä puikolla ja sitten hiukan ravistamalla saatiin tämän reijän kohdalla avatu kortit eritellyiksi helposti ja pian. Toiselta puolen näin haarakonttorissa myöskin tämän keksinnön varjopuolen. Ennen säilytettiin nimittäin kassalappu ensimmäisessä haarakonttorissa kassatodisteena, mutta nyt piti tämä lähettää toiseen konttoriin, joten maksua vastaanottavalle konttorille ei jäänyt muuta alkuperäistodistusta kuin kopio pääkonttoriin lähetetystä raportista.

H.O. Ledger'iin kuului vielä:

I Transfer cheque A/c

Pääkonttori piti Bank of England'issa paitsi omaa juoksevaa tiliä myös eri tiliä haarakonttoreja varten. Tätä tiliä käytettiin ainoastaan siinä tapauksessa, että jollakin konttorin asiakkaalla oli suoritettavanaan jokin maksu valtiolle, (Inland revenue) jolloin ainoa mahdollinen maksuväline oli Bank of England'in maksettavaksi asetettu shekki. Näin ollen oli maksuvelvollisen ensin ostettava pankistaan tällainen erikoisshekki ja pääsi vasta sillä suorittamaan maksuaan.

Konttori asetti shekin yllämainitulle erikoistililleen ja hyvitti pääkonttoria veloittaen asiakkaan tiliä eli

Debit Customers C/A

Kredit Transfer cheque A/c H.O. Ledger'issä.

II H.O. Drafts A/c

H.O. Draft on haarakonttorin, pääkonttorissa maksettavaksi, asettama tratta. Tämä tulee käytäntöön ainoastaan siinä tapauksessa että määräämänä esiintyy yksityinen henkilö tai toiminimi (ei pankki).

III Bankers Payment A/c

Sama kuin edellinen mutta määräämänä esiintyy joku toinen pankkilaitos.

Bankers Payment 'iksi kutsutaan myös "ei-clearingpankin" tililleen "clearingpankissa" asettamaa shekkiä

Vielä on huomattava

H.O. Cash A/c

johon viedään kaikki rahalähetykset pääkonttoriin ja päinvastoin. Konttorissa pidetään mahdollisimman pientä kassaa, koska tämä katsotaan pääkonttorin antamaksi lainaksi josta on suoritettava korkoa.

Mitä ulkomaisiin shekkeihin tulee oli Leadenhall Street'in haarakonttorilla oikeus itse asettaa ja allekirjoittaa shekkejä suoraan ulkomaisen kirjeenvaihtajan maksettavaksi. Tämä oikeus ei ollut kuin suurimmilla konttoreilla. Pienemmille taas lähetettiin shekkilomakkeita valmiiksi allekirjoitettuna ensimmäisellä nimellä. Olipa vielä sellaisia-kin konttoreita, joiden täytyi tilata pääkonttorista jokainen asiakkaansa haluama shekki valmiiksi kirjoitettuna. Tämä käy laatuun Englannissa, jossa joka maan kolkkaan on suhteellisen lyhyt matka.

Ulkomaista käteistä rahaa ei haarakonttoreissa yleensä pidetä ollenkaan, vaan jonkun pankin asiakkaan sitä tarvitessa mentiin yksinkertaisesti lähimpään Cooks'in toimistoon ostamaan haluttu määrä ja luovutettiin se sitten asiakkaalle samasta hinnasta.

Kotimaiset vekselit.

Ensinnäkin on sanottava että, mikäli huomasin, vekseleitä oli liikkeellä hyvin vähän, ainakin meikäläisiin oloihimme verrattuna.

Kaikki Englannissa lankeavat vekselit ovat "the three days of grace"-lain alaisia eli toisin sanoen

jos vekseli sananmuodon mukaan lankeaa maksettavaksi:

I määrättynä päivänä on todellinen maksupäivä vasta 3. päivä määrätystä päivästä lähtien.

II 8 days after sight on todellinen maksupäivä 11. päivä näytettäessä.

III 90 days a dato on todellinen maksupäivä 93 päivää a dato.

IV 3 months a dato on todellinen maksupäivä 3. päivä siitä kun 3 kuukautta on kulunut umpeen.

Tämä ei tietenkään koske "sight"-vekseleitä.

Vekseleitä diskontattaessa lasketaan nämä kolme päivää aina mukaan juoksuaikaan ja IV:nnessä tapauksessa otetaan ensin selvää todellisesta maksupäivästä ja tämän jälkeen lasketaan todellinen määrä korkopäiviä. Tätä viimeainittua tarkoitusta varten oli erikoinen taukko, josta avaamalla diskonttauspäivän aukeaman saattoi suoraan lukea todellisen lukumäärän korkopäiviä tästä päivästä mihinkä vuoden päivään tahansa.

Tästä seuraa myöskin, ettei voida esittää vekseliä maksettavaksi ennen tätä kolmatta todellista maksupäivää. Vekseli voidaan protestoida maksun puutteessa samana tai seuraavana päivänä, mutta tavallisissa ja myöskin halvin tapa on ainoastaan merkityttää se silloin ja

jättää protestiin vasta jälkeinpäin, jos se osoittautuu tarpeelliseksi. Protestoimisoikeus säilytetään näet yllämainitulla merkitsemisellä.

Vekseleitä ei yleensä tulla pankkiin maksamaan niinkuin meillä, vaan on jokainen vekseli esitettävä trassaatille tai tunnustajalle maksettavaksi oikeana päivänä ja oikealla paikalla. Tämä tehtiin sillä tavalla, että lähetettiin vahtimestari tunnustajan tai trassaatin luo mukanaan vekseli. Jos viimeainittu maksoi vekselin käteisellä, sai hän vekselin haltuunsa heti. Jos hän sitävastoin maksoi sen "clearing-pankin" maksettavaksi asetetulla shekillä, sai hän vekselin haltuunsa vasta shekkinsä yhteydessä sen jälkeen kun tämä oli tullut clearingin kautta lopullisesti lunastetuksi. Jos taas maksajan antama shekki oli "ei-clearing-pankin" maksettava, täytyi vahtimestarin käydä asianomaisessa pankissa vaihtamassa se "clearingpankin" shekkiin. Vekseli luovutettiin sitten maksajalle, niinkuin edellisessäkin tapauksessa.

Jos vekseli on hyväksytty maksettavaksi jossakin pankissa ja tämä pankki (maksava haarakonttori) on Town- tai Metroclearingin jäsen, jätetään se maksupäivänä tai sitä edellisenä päivänä, riippuen siitä onko kysymyksessä Town tai Metro, clearingiin samalla tavalla kuin shekit. Jos vekseli lankeaa maaseudulla lähetetään se lähimpään omaan haarakonttoriin siellä perittäväksi yllämainitulla tavalla.

Liikkeessä oli kolme lajia vekseleitä:

- 1) Diskontatut vekselit (Bills discounted)
- 2) Ostetut ulkomaiset vekselit (Bills Negotiated)
- 3) Perittävät vekselit (Bills for Collection)

1) Vekseliä diskontattaessa

Debit Bills of Exchange A/c

Kredit Customers C/a

vekselin kokonaismäärällä

Debit Customers C/a

Kredit Discount A/c

diskonttauskustannusten määrällä.

Kaikki vekselit joiden maksupäivään oli aikaa enemmän kuin 14 päivää oli lähetettävä pääkonttoriin seikkaperäisine selityksineen asianosaisten pankkiasioista.

Kredit Bills of Exchange A/c

Debit H.O. Bill A/c

Tällaisen vekselin erääntyessä ei odoteta minkäänlaista ilmoitusta siitä onko se tullut maksetuksi vai ei, vaan se katsotaan aina erääntymispäivänä lunastetuksi ja kirjataan seuraavasti:

Kredit H.O. Bill A/c jolloin se häviää konttorin kirjoista

Debit Due Bills A/c

Koska Due Bills A/c on pääkonttorin tili, siirtyy vekseli näin ollen H.O.'n kirjoihin ja H.O. saa pitää huolen sekä todellisen maksun perimisestä että Due Bills A/c'n hyvittämisestä.

Kirjanpitomenetelmä edellämainituissa eri perimistapauksissa (mikäli vekseli jää haarakonttorin itsensä perittäväksi) on seuraava:

1) Vahtimestarin lähtiessä pankista henkilökohtaisesti esittämään vekseliä maksettavaksi

Debit Clearing A/c (Konttorin oma tili)

vekselin määrällä ja hänen palatessaan

Kredit Clearing A/c

samalla määrällä. Näin menetellen ei juttua unohdettu vaan tuli se

ainakin Day Book'ia päätettäessä esille.

a) Jos vekseli oli maksettu käteisellä, suoraan
Kredit Bills of Exchange (against Cash)

a) Jos vahtimestari palaa mukanaan shekki (ja vekseli)
Kredit Bills of Exchange
Debit Town - tai Metroclearing (H.O. Ledger)

ja vekseli lähetetään liitettynä shekkiin clearingin kautta tunnustajalle.

2) Jonkun toisen pankin ollessa vekselin maksupaikkana
Kredit Bills of Exchange
Debit Town - tai Metroclearing

3) Vekselin langetessa maksettavaksi maaseudulla
Kredit Bills of Exchange
Debit Remittances & Sundries A/c (Lähetevaroja)

Jollei vekseliä tai shekkiä jostakin syystä lopullisesti makseta, tulee se takaisin lähetettävään haarakonttoriin kautta

Debit Returns A/c

jolloin viimemainittu

Kredit Returns A/c

Debit Customers C/a

ja ryhdytään asian vaatimiin toimenpiteisiin.

2) Bills Negotiated

Näitä vekseleitä ostetaan ainoastaan pankin omilta asiakailta. Jätettäessä tällainen vekseli pankkiin.

Debit Foreign Bills Negotiated L/C (Liabilitas Customer's)
Kredit " " " L/B (" Bank's).

Senjälkeen määrätään todennäköinen päivämäärä, jolloin katsotaan vekselin määrän hyvitysilmoituksen saapuvan Lontooseen (Euroopassa noin 10 päivää, Amerika 1 kuukausi j.n.e.), ja viedään vekseli erääntymiskirjaan tälle päivälle summittaisella punta vasta-arvolla. Vekseli lähetetään Overseas Branch'iin, joka määrää kurssin, laskee provisiot ja kulut ja lähettää nettotuloksen Branch Advice A/C'n kautta konttorille, joka tällä määrällä hyvittää asiakkaan tiliä. Samalla Overseas Branch myöskin lähettää konttorille sille kuuluvan osan provisiosta (tavallisesti puolet). Tämän jälkeen Overseas huolehtii vekselin kohtalosta, joko myymällä sen Lontoossa tai itse lähettämällä sen perittäväksi lankeamispaikalle. Konttorin toimeksi jää ainoastaan "erääntymispäivänä" suorittaa seuraava kirjanpito toimi.

Kredit Foreign Bills Negotiated L/C

Debit " " " L/B

Niin kauan kun vekseli on L/C-tilin debetpuolella on asiakas vastuussa sen maksamisesta.

Jos vekseli on puntamääräinen soitetaan Overseas'iin ja kun on ^{saatu}/sieltä korko lasketaan vekseli konttorissa valmiiksi ja hyvitetään asiakkaan tiliä suoraan nettotuloksella. Vekseli lähetetään tämän jälkeen Overseas'iin veloittamalla R & S A/C (Remittances and

Sundries A/C).

Asiakkaan kanssa voidaan myös tehdä sopimus jossa määrätään

1) aika, jona sopimus on voimassa

2) korkein määrä ulkomaan valuuttaa, joka tämän sopimuksen nojalla ostetaan.

3) kurssi.

Kun tämän sopimuksen ylin raja saavutetaan on tehtävä uusi sopimus. Tällaisen sopimuksen nojalla voidaan niinkuin edellisessäkin tapauksessa ilman muuta diskontata asiakkaan jättämät ulkomaanmääräiset vekselit ja suoraan hyvittää hänen tiliään. Molemmille jälkimmäisille tapauksille on yhtenäistä, että erinäisillä provisioilla ja kuluilla jälkeinpäin veloitetaan asiakkaan tiliä sen jälkeen kun Overseas Branch on ne laskenut ja niistä veloittanut konttoria R & S A/C'n kautta.

Kaikki tällaiset Bills Negotiated lähetetään aina Overseas Branch'iin joka pitää niistä huolta.

3) Bills for Collection

Perittäviä vekseleitä on kahta lajia:

- a) Short Bills
- b) Foreign Bills for Collection

a) Kaikki kotimaiset perittävät viedään Short Bills A/C'iin pankkiin jätettäessä

Kredit Short Bills A/C

Debit Bills for Collection

erääntymispäivänä:

Debit Short Bills A/C

Kredit Customers C/a

Perimistapa on sama kuin tavallistenkin vekselien.

b) Foreign Bills for Collection

Asiakkaan jättäessä ulk. perittävän pankkiin.

Kredit Foreign Bills A/C

Debit H.O. Foreign Bills for Collection

Perittävän nettotuloksen saapuessa konttoriin:

Debit Foreign Bills A/C

Kredit H.O. Foreign Bills for Collection

tämä kaikki summittaisella puntavasta-arvolla jos perittävä on ulkomaan valuutassa maksettava.

Todellisen nettotuloksen punnissa + pankin kulut ja provisio

lähettää Overseas Branch Branch Advice A/C'in kautta konttorille, joka sillä hyvittää asiakkaan Current A/C'ia samalla hänelle siitä ilmoittaen.

Perittävä lähetetään suoraan haarakonttorista maksupaikkaan, ja Overseas Branch saa ainoastaan erikoisen raportin jokaisesta lähetetystä perittävästä, jossa tarkoin tehdään selkoa kaikista asiakkaan antamista sitä koskevista määräyksistä. Tämä oikeus lähettää perittävä suoraan maksupaikkaan perittäväksi ei näköjään ollut muilla kuin suurilla haarakonttoreilla vaan täytyi pienten konttorien lähettää se ensin Overseas Branchiin sieltä edelleen lähetettäväksi asianomaiseen maksupaikkaan. Muuten oli ulkomaisten perittävien hoito ja kirjeenvaihto kokonaan Overseas Branch'in käsissä ja käytännössä olevissa kaavakkeissa kehoitettiin aina kirjeenvaihtajaa kääntymään Overseas Branchin puoleen kaikissa esilletulevissa kysymyksissä.

Käytettäviä perittävien lähetyskaavakkeita oli viisi. Kaavake käsitti kaksi lehteä, josta toinen oli irroitettava ja johon kopiopaperilla saatiin kaikki perittävän tärkeimmät osat merkityksi ensimmäistä lehteä täytettäessä. Painettu teksti oli kummassakin erillainen ollen toinen lehti tarkoitettu ainoastaan vastaanottavan pankin allekirjoitettavaksi ja vastaanottoilmoituksena takaisin lähetettäväksi.

Kaavake A: Perittävä on ulkomaan valuutassa maksettava. Pankilla on kirjeenvaihtaja ja tili maksupaikkakunnalla. Pyydetään suoraan hyvittämään pankin tiliä siellä ja lähettämään hyvitysilmoitus

Kaavake B: Perittävä on puntamääräinen. Kirjeenvaihtajalla on puntatili pankissa. Pyydetään antamaan veloittamismääräys tälle tilille.

Kaavake C: Perittävä on ulkomaanmääräinen ja maksettava jossakin kirjeenvaihtajan haarakonttorissa. Pankilla on tili ainoastaan pääkonttorissa. Asianomaista haarakonttoria kehoitetaan lähettämään maksu pääkonttoriinsa, siellä pankin tilille maksettavaksi.

Kaavake D: Perittävä on ulkomaan valuutassa maksettava.

a) Maksupaikkana on pankki joka ei ole kirjeenvaihtaja. Pyydetään lähettämään peritty määrä pankin kirjeenvaihtajalle joka määrällä hyvittää pankin sikäläistä tiliä.

b) Perittävä on maksettava toisen maan valuutassa kuin missä maksupaikka sijaitsee. Pyydetään lähettämään määrä pankin kirjeenvaihtajalle siinä maassa missä pankilla on tili kyseessä olevassa valuutassa.

Molemmissa tapauksissa pyydetään tilitys suoraan perivältä pankilta.

Kaavake E: Maksupaikkana on pankki joka ei ole kirjeenvaihtaja.

a) Jos perittävä on maksettava punnissa pyydetään lähettämään määrä suoraan Lontoossa maksettavassa shekissä.

b) Perittävän ollessa ulkomaanmääräinen käytetään D-kaavaketta jos puntavasta-arvo nousee yli £ 50.-. Jollei, pyydetään shekkiä.

Perittävien osastolla työskenteleminen oli minusta tavattoman kiinnostavaa, mikä on aivan luonnollistakin Lontoon City'n kaltaisessa maailmankaupan keskuksessa; perittäviä kun lähetettiin kaikkiin mahdollisiin paikkoihin maapallolla.

Joka trassentilla ja trassaatilla on omat vastuunalaisuuskorttinsa ja kaikille yllämainituille tileille löytyi kirja, jonka

saldosta joka hetki saatiin tietää kuinka paljon vekseleitä oli pankin hallussa milläkin tilillä. Joka raporttipäivänä s.o. torstaina piti näiden kirjojen saldojen täsmätä General Ledgerissä esiintyvän vastaavan tilin saldon kanssa.

Mitä remburssiluottoon tulee en onnistunut saamaan selvää muusta kuin seuraavasta kirjanpitomenettelystä.

Luottoa avattaessa:

Debit Foreign Credits

Kredit Engagements

Trattaa asiakkaan puolesta hyväksyttäessä

Debit Engagements

Kredit Acceptances

Erääntynyttä tunnustetta lunastaessa

Debit Acceptances

Kredit Foreign Credits

Jos asiakas halusi maksaa vekseliä ennen lankeamispäivää

Kredit Provision for Banker's Acceptances

ja lankeamispäivänä

Debit Provision for Banker's Acceptances

Olisin hyvin mielelläni tutkinut tätä mielenkiintoista pankkitoiminnan haaraa perinpohjaisemmin, mutta kun näitä asioita hoidettiin miltei yksinomaan Overseas Branchissa ja kahdesta yrityksestä huolimatta en päässyt sinne opiskelemaan jäi tietoni tähän.

pääkonttorin ja haarakonttorin keskinäisiin suhteisiin pa-

laten kiinnosti mieltäni vielä eräs seikka, josta jo edellä ohimennen mainitsin. Se koskee koron laskemista erinäisistä lähetteistä pääkonttoriin ja päinvastoin. H.O. Ledger'issä oli eri tilien kohdalla tavallisten vientisarekkeiden jälkeen muutamia lisäsarekkeita tätä varten. Joka tilin kohdalla oli painettu määrä korkopäiviä joita oli kustakin eri lähetelajista laskettava hyväkseen tai velakseen (sul-kumerkkien sisällä sitäpaitsi sunnuntai tai muun pyhäpäivän sattuessa). Esimerkiksi lähetettäessä Branch Advice'n sai määrälle laskea 2 päivää hyväkseen, kun sitä vastoin clearingiin lähetetyistä shekeistä oli pääkonttorille suotava town shekistä yhden päivän (2) metro 2 päivää (3) ja country 3 p. (4) korko. Tämä johtui siitä että ensimmäisessä tapauksessa pääkonttori joutui pitämään hallussaan haarakonttorin toisen konttorin lukuun lähettämää rahaa kunnes viimeainnitu oli lähettänyt edellämaitun B/A-kortin pääkonttoriin. Tästä oli maksettava korkoa, koska raha oli lähet^{tävää}~~tä~~ haarakonttoriin eikä pääkonttorin. Toisaalta taas velvoitti haarakonttori shekkiään clearingiin lähettäessään heti pääkonttoria niiden summalla ja sai siten etukäteen rahansa pääkonttorilta ennenkuin viimeainnitu oli vielä lopullisesta saanut shekkien vastaarvon maksajapankilta. Shekithän voivat vielä tulla takaisin maksamatta.

Lainoja myönnettäessä katsottiin lainamäärä lainatuksi pääkonttorista samoin kuin talletukset katsottiin talletetuiksi uudelleen pääkonttoriin. Täten joka haarakonttorilla oli oma saldonsa pääkonttorissa, joko debet tai kredit, josta laskettiin korkoa. Leadenhall Streetin konttorilla oli siihen aikaan kun minä siinä työskentelin saatavaa noin £. 900.000.-/-. Antolainauspaikkakunnilla oli saldo luonnollisesti päinvastainen.

Näin ollen pääkonttori toimi lähinnä jonkinlaisena haarakonttoriensa keskuspankkina, joka ainoastaan ulospäin suhteissa muihin pankkilaitoksiin esiintyi tämän pankkiyhtymän edustajana. Täten saatiin myös jokaisen konttorin voitto tai tappio tarkoin määräytyksi. Todennäköinen vuosivoitto laskettiin aina viimeistä edellisen kuukauden viimeisen päivän tilan perusteella siten, että puolen vuoden todennäköisen voiton laskemisen perustaksi otettiin tila pr. 31.5. ja vastaavasti koko vuoden voitto kyseessä ollessa tila pr. 30.11.

Tässä haarakonttorissa sain myös kokea miten Suomea sekä tunnetaan että ei tunneta Englannissa. Jo ensimmäisinä päivinä tuli eräs virkamies minun luo ja selitti miten täsmällisesti Suomi oli aina hoitanut laina-asioitaan. Loppupuolella sitävastoin jolloin hoidin perittäviä sain eräänä päivänä perittävän jossa trassaattina esiintyi eräs helsinkiläinen toiminimi osoitteena Helsingfors, mutta tämän alla oli määräys esittää perittävä maksettavaksi "Den Danske Landmandsbank'in Copenhagen" kautta. Asianomainen englantilainen toiminimi, eräs pankin asiakkaita, oli soittanut pankkiin ja eräältä vanhemmalta virkamieheltä saanut ilmoitukseen tällaisesta kirjeenvaihtajasta Helsingissä. Tratat kirjoitettiin uudelleen ja perittävä järjestyi.

Yritettyäni kahdesti turhaan Overseas Branch'iin koetin vielä päästä Liverpooliin sikäläiseen Foreign Branch'iin opiskelemaan. Kysyttiin mitä minä siellä tekisin, johon vastasin haluavani perehtyä merikauppaan. Odotettuani jonkun aikaa tuli vastaukseksi ettei minulle ponnistuksista huolimatta voitu järjestää tilaisuutta opiskelemiseen Liverpoolissa, vaan ehdotettiin sensijaan jotakin West End

Branch'ia. Katsoin kuitenkin etten voisi siellä paljon uutta oppia ja pyysin siirtoa pääkonttoriin, johon myöskin suostuttiin.

Minut pantiin aluksi Clearing osastoille, joita oli kaikkiaan kahdeksan noin 200 henkeen nousevine henkilökuntineen.

Seurasin neljän osaston töitä, nimittäin

Town Out, Metro Out, Metro In ja Town In.

Menetelmä oli tietysti sama kuin meillä, mutta suunnattoman shekkiliikkeen takia oli työt järjestetty eri osastojen kesken niin, että jokainen hoiti ainoastaan oman yksityisseikkansa. Tulisikin kiire oli Town Out-osastolla, josta lähetettiin shekkejä "Clearing House"een kahdesti päivässä. Clearing-aikoina aamu- ja iltapäivällä oli vilkas liikenne "House"n ja clearingpankkien välillä, pankkien edustajat kun joka 10. minuutti lähtivät "House"en laukku täynnä shekkejä ja tulivat takaisin laukku taas täynnä sieltä saamiaan pankin omia shekkejä. Sillä välin lajittelivat clearing-out-osastot kaikissa pankeissa shekkejä minkä ehtivät. Vakainainen henkilökunta näillä ei ollut niin suuri, mutta täksi ajaksi komennettiin lisävoimia avuksi muilta osastoilta jotta lajittelu saataisiin sujumaan nopeasti, sillä shekkejä oli miltei rajattomasti ja aika oli rajoitettu. Kun kaikki oli lähetetty lähtivät vakinaiset virkamiehet "House"een "to agree the work". Kävin "Clearing House"ssa joka päivä näillä osastoilla ollessani ja ihmekseni huomasin, että kauheasta sekasorrotta saatiin joka päivä selvää. Todellakin, "The system of clearing is a species of highly concentrated representative barter. The system is of incalculable benefit as a time, labour, and currency saver". (Practice and Law of Banking, H.P. Sheldon).

Joka iltapäivä tehdään päivän clearingista lopputilitys, -

the final settlement' - ja saldot veloitetaan tai hyvitetään kirjanpitoteitse Bank of England'issa jokaisen clearingpankin sille antaman kirjallisen määräyksen ja The Inspectors of the House'n antaman loppuyhteenvedon perusteella. Edellämainituista clearingosastoista on tärkein Town In, koska se sen jälkeen kun ensimmäinen tilitys House'ssa on tehty vastaa koko pankin clearingistä muihin pankkeihin nähden niinkuin esim. palautuksista, virheiden korjaamisista j.n.e. Pieniä virheitä shekkien yhteenlaskuissa y.m. pikkuasioita ei näet kauheassa kiireessä ole aikaa ruveta tutkimaan, vaan merkitään ne ainoastaan muistiin ja korjataan myöhemmin. Tuhatta puntaa suuremmat virheet täytyy kuitenkin heti tutkia jos mahdollista.

Clearing-osastoilta siirryin States-osastolle, joka oli yksinkertainen kontrolliosasto. Kaksi päivää siellä koneella konttorien raportteja laskettuani sain sitä tarpeekseni ja pyrin Day Book osastolle.

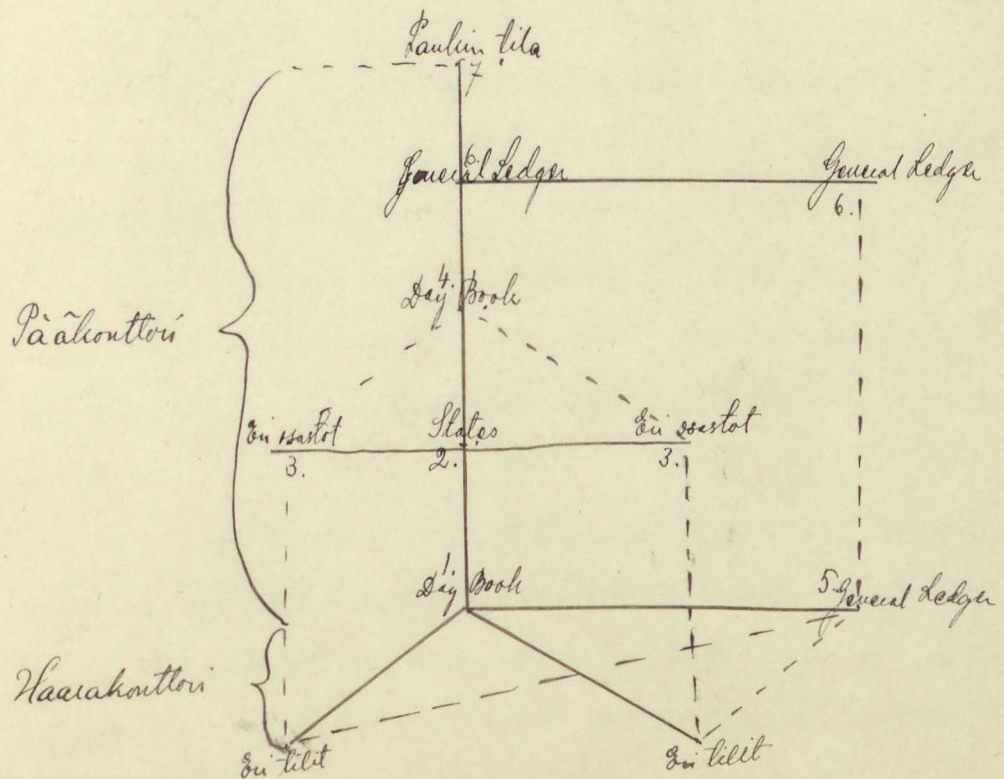
Tämä Day Book vastaa konttorien pitämää samannimistä kirjaa. Tähän siis viedään kaikki pääkonttorin edellisen päivän pankkitoimien loppusummat eri osastoilta saatujen ilmoitusten perusteella (meidän kassajournaali).

Sitäpaitsi viedään tällä osastolla erikoinen Day Book haarakonttoreita varten ja on tämä yhteenvedo kaikkien haarakonttorien H. O. Ledgereistä. Tämä Day Book on aina kaksi päivää jälessä koska konttoreista tulleet erikoisraportit käyvät ensin asianomaisen osaston läpi ja joutuvat vasta sen jälkeen Day Book'iin.

Molemmista Day Book'ista tehdään päivittäin "Day Book Sheets jotka täsmättyään joutuvat Chief Accountants Office'een, jossa ne viedään pankin General Ledgeriin.

Chief Accountant's Office on pankin kirjanpidollisesti tärkein osasto jossa päätila valmistetaan ja jossa myöskin viedään joukko pankin salaisia tilejä. Sain ensin odottaa muutaman päivän ennenkuin pääsin sinne opiskelemaan enkä saanut olla siellä kuin kaksi päivää koska sanottiin uuden tilan taas vaativan koko henkilökunnan täyden työtehon. Tällöin ei kenelläkään ollut aikaa varovasti ohjata muukalaista läpi monimutkaisen kirjanpitokoneiston.

Tänä lyhyenä aikana sain kuitenkin selvää monesta seikasta ja mikä minusta näytti tärkeimmältä, sain jonkunlaisen kokonaiskuvan kirjanpitokoneistosta. Tein itselleni seuraavan kaavan tilikertomusten kulusta haarakonttorin tilistä alkaen aina pankin General Ledgeriin saakka. Siinä esiintyvät myöskin kaikki läpikäytävät kontrolliasteet tällä matkalla.

1. Niinkuin edellä olen maininnut on kaikki pankkitoimet haarakonttorissa vietävä Day Book'iin ja tämän täsmättyä on ensimmäinen kontrolliaste sivuutettu.

2. Day Book'ista lähetetään joka päivä pääkonttoriin kopio haarakonttorin viemästä H. O. Ledgeristä, joka sisältää kaikki pääkonttorin tilit. Tämä päiväkertomus nimeltään State joutuu pääkonttorissa States-osastolle, jossa kertomukset lajitellaan piirittäin. Tämän jälkeen lasketaan koko piirin jokaisen eri tilin summat yhteen ja näin saadut eri tilien loppusummat lasketaan taas uudelleen yhteen. Kun näin saatu loppusumma täsmää kertomusten loppusummien yhteenlaskun kanssa on toinen kontrolliaste läpikäyty. Eri tilien yhteenlaskut joutuvat nyt asianomaisille osastoille ja loppusummien yhteenlaskut menevät Day Book-osastolle.

3. Haarakonttorin Day Book'ista lähetetään myös päivittäin eri tileiltä päiväraportit todisteineen, jotka pääkonttoriin saavuttuaan joutuvat vastaavalle osastolle. Suunnattoman postin lajittelemisen helpoittamiseksi ovat nämä raportit ympäröidyt erivärisillä paperiliuskoilla, jotka ilmaisevat määrättyjä osastoja pääkonttorissa.

Osaston saatua tilinsä yhteenlaskut States-osastolta verraetaan ne suoraan konttoreista saatuihin raportteihin. Tämä on siis kolmas kontrolliaste. Täältä joutuvat yhteenlaskut tarkistettuina Day Book'iin.

4. Niinkuin jo edellä on kerrottu tehdään Day Book-osastolla kaikkia haarakonttoreita varten eri Day-Book Sheet ja sisältää tämä yhteenvedon kaikista edellämainituista kertomuksista. Tämän täsmättyä on päiväkertomusten viimeinen kontrolliaste läpikäyty. The Day Book Sheet viedään tämän jälkeen General Ledgeriin.

5. Tässä on meidän palattava takaisin haarakonttoriin. Konttorin Day Book'ista viedään joka aamu kaikki edellisen päivän viennit konttorin pitämään omaan General Ledgeriin. Tämän tilit päätetään joka torstaiamu, ja pitää konttorin kaikkien tilien täsmätä General Ledgerin saldojen kanssa. Kun raporttipäivän täsmäys näin on aikaansaatu lähetetään siitä yhteenveto pääkonttoriin. Tämä yhteenveto joutuu pääkonttoriin saavuttuaan suoraan Chief Accountant's Office'een.

6. Yllämainittujen konttorien General Ledgerien yhteenvetojen täsmättyä Chief Accountant's Office'ssa pidetyn Pankin General Ledgerin kanssa on viimeinen kontrolliaste koko raporttikoneistossa sivuutettu ja ryhdytään valmistamaan.

7. Pankin tilaa näin kertyneen aineiston perusteella.

Tällä osastolla sain myöskin nähdä koko pankkia koskevia loppunumeroita ja olin tilaisuudessa vertaamaan niitä edellisen vuoden vastaaviin numeroihin, jolloin m.m. kävi selville, että antolainaus oli edelliseen vuoteen verrattuna alentunut n. 100 milj.'lla kun sitävastoin talletukset olivat nousseet n. 200 milj.'lla, ja että Midland Bankin talletus C/a'lla Bank of Englandissa syyskuun puolivälissä oli n. 20 milj. puntaa ja edellämainitulla, haarakonttoreita varten pitämällään Transfer Cheque A/c'illa n. 2 milj. puntaa.

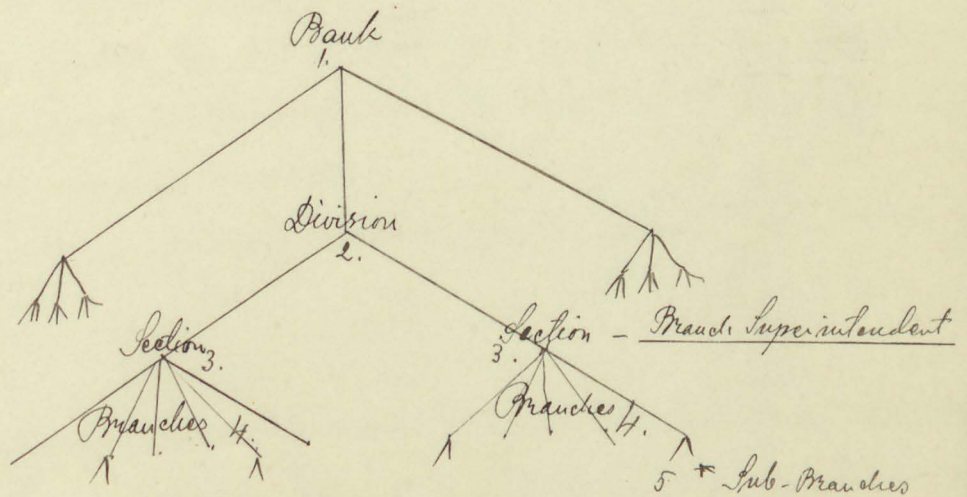
Olisin hyvin mielelläni opiskellut tällä osastolla pitemmän ajan, mutta niinkuin sanottu, tämä ei ollut mahdollista, jonka takia minut siirrettiin

Branch ^{Lu} Superintendents Officeen.

Tässä opiskelin 3 viimeistä päivää pankissaoloajastani. Osasto sellaisenaan, on puhtaasti hallinnollinen, mutta säilytetään siinä myös-

kin suuremmoisesti järjestettynä jokaista pankin velallista koskeva koko kirjeenvaihto. Tämän kirjeenvaihdon perusteella valvottiin koko pankin lainananto ja velallisten kehitystä seurattiin tarkoin lähettämällä tasaisin väliajoin, riippuen lainojen pituudesta ja suuruudesta, asianomaisille haarakonttoreille kyselyjä velallisista. Samaten oli konttorien lähetettävä omalle superintendentilleen ilmoitus jokaisesta muutoksesta lainanannossaan sekä selitys sen syistä. Tavalliseen laina-anomukseen oli liitetty joukko asianomaisen haarakonttorin johtajan vastattavia kysymyksiä anojan henkilöllisyydestä ja luotettavaisuudesta. Panin merkille ensimmäisen kysymyksen: "By whom introduced?" Merkillepantavaa oli myöskin että Lontoossa myönnettiin sekä tavallisia Loans että Overdrafts, kun sitä vastoin maaseudulla oli ainoana antolainausmuotona Overdraft. Kyselyyni mistä tämä johtui sain vastaukseksi etteivät he sitä tienneet, mutta että se on ehkä aina ollut sillä tavalla.

Branch Superintendent'in paikka hallintokoneistossa käy selville allaolevasta kaavasta.

1. Ylin hallinto-elin oli Managing Director (Mr. Hyde).
2. Maa on jaettu 7:ään tai 8:aan "Division"iin päällikköi-

nään

Joint General Managers ja heidän apunaan

Assistant General Managers ja

General Managers Assistants.

3. Jokainen "Division" on jaettu usempaan "Section"iin päällikköinä Branch Superintendents.

4. Jokainen "Section" on jaettu usempaan "Branch"iin johtajinaan Branch Managers ollen heillä toisinaan valvottavanaan oman "Branch"insa lisäksi muutamia "Sub-Branch"-eja joista vastasivat Clerks-in-Charge.

Oikeus myöntää lainoja:

Branch Manager	ylin raja	£ 50
Branch Superintendent	" "	£ 2.000
General Managers Assistant	" "	£ 5.000
Assistant General Manager	" "	£ 10.000
Joint General Manager	" "	£ 15.000

Jos lainamäärä nousee yli £ 15.000:- joutuu anomus The Comitte'e'n käsiteltäväksi jossa puheenjohtajana on Managing Director ja jäseninä kaikki Joint General Managers.

Lainoja ei yleensä myönnetä vuotta pitemmäksi ajaksi kerrallaan.

Edelläesittämäni kertomus Midland Bankin pankkiteknikasta perustuu ensi sijassa omiin havaintoihini ja mikäli en päässyt itse asioita tutkimaan otin niistä kyselemällä selvää, joten sen luotetta-

vuus jää riippuvaksi lähteittäni todenperäisyydestä. Koetin parhaani mukaan syventyä itse ottamaani tehtävään, mutta koska tutkittava ala oli tavattoman laaja ja aikaa ei ollut kuin 4½ kuukautta jäi tulos pakostakin hajanaiseksi. Kuitenkin koetin koko ajan pitää silmämääränä kokonaisuutta ja pyrinkin juuri sen takia loppuajaksi pääkonttoriin, koska arvelin siellä saavani paremman yleiskatsauksen harrakonttorissa oppimiini yksityisseikkoihin. Tämän takia en myöskään voi tarpeeksi kiittää sitä hyötyä, mikä minulle koitui pidennetystä opiskelulomastani, koska vasta loppuaikoina huomasin todella pääseväni pyrkimysteni päämäärään.

Samaa on minun sanottava englanninkielen opinnoistani. Vasta loppupuolella huomasin todella päässeeni pitkän askeleen eteenpäin mutta että oli vielä pitkä taival edessä ennenkuin voi todella sanoa osaavansa englantia täydellisesti.

Mitä englantilaisen pankkiteknikan soveltamisesta meikäläisiin oloihin tulee täytyy minun sanoa, että se minusta vaikutti siihen määrään monimutkaiselta, ettei se ainakaan voisi meikäläistä parantaa mutta että se ehkä Midland Bankin kaltaiselle valtavalle pankkilaitokselle oli hyvinkin paikallaan ja näytti toimivan mainiosti.

Yksi asia, josta minulla ja muille opiskelijoilla ja mikäli huomasin myöskin vanhemmilla virkamiehillä oli suurta hyötyä oli pankin oma "Instructions Book", joka sisälsi seikka-peräiset selitykset jokaisesta esilletulevasta pankkitoimesta. Sellainen kirja olisi varmasti meilläkin hyödyksi.

Tässä katsen velvollisuudekseni myöskin kiitollisuudella mainita siitä sydämellisestä ystävällisyydestä jonka sain osakseni

kaikilta Midland Bankin virkami ehiltä opiskellessani mainitussa pankissa. Erikoisesti haluan kiittää Mr. Mac Donald'in Overseas Branch'issa ja Mr. Locking'in Staff Superintendents Office'sta, jotka minulle selittivät miten tärkeätä oli, etten lopettaisi opiskeluani kahden kuukauden kuluttua kesäkuun 30 p:nä, jolloin juuri olin pääsyt asioihin käsiksi, ja jotka myöskin vaivautuivat järjestämään minulle tarpeellista pidennystä oikeuteeni työskennellä Englannissa. Olen myöskin varma että saan kiittää Midland Bankia siitä, että minut hyväksyttiin Institute of Bankers'in jäseneksi, koska ennen sitä ei mainitun laitoksen pankkilistalla esiintynyt ainoatakaan suomalaista pankkia. Minulla on nyt oikeus koska tahansa suorittaa Institute of Bankers'in tutkinnot, vaikka katsonkin niistä saavutettavan hyödyn meikäläisissä oloissa kyseenalaiseksi. Kaiken tämän lisäksi täytyy katsoa suuremnoiseksi Midland Bankin minulle maksama palkka - 10 puntaa kuukaudessa - koska tämä palkka, nykyisen Midland Bankin palkkajärjestelmän mukaan (£ 70 vuodessa aloittelijalle nous- ten kymmenen ensimmäisen vuoden aikana 15:llä punnalla vuodessa) merkitsee 4 a 5 vuoden kuluttua saavutettua palkkaluokkaa.

Lopuksi pyydän kohteliaimmin kiittää Suomen Pankin Johtokuntaa siitä, että minulle järjestettiin tilaisuus lähteä tälle tavattoman mielenkiintoisalle opiskelumatkalle, jolla todellakin sain oppia paljon enemmän kuin mitä koskaan olin voinut saavistaakaan.

Helsingissä, helmikuussa 1934.

Kunniottaen

